

ОСОБЛИВОСТІ СПРИЙМАННЯ СТУДЕНТАМИ ЗОРОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ОБ'ЄКТІВ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ

**О. А. Дьомін, кандидат педагогічних наук
e-mail: demin31@gmail.com**

Анотація. У статті аналізується специфіка навчального процесу аграрного ВНЗ з точки зору вивчення сільськогосподарської техніки. За результатами аналізу визначено, що студенти переважної більшості факультетів в тій чи іншій мірі вивчають об'єкти сільськогосподарської техніки. Основи знань про цю техніку закладаються на лекціях і лабораторних заняттях. Майбутні випускники факультетів технічного та агрономічного профілю повинні не тільки досконало вивчити існуючі сільськогосподарські машини, а і вміти розібратися в будові, робочому процесі, технічних і технологічних регулюваннях нових сучасних об'єктів сільськогосподарської техніки, що надходять в господарства.

Виявлено основні суперечності в навчальному процесі аграрного ВНЗ які гальмують задоволення потреби України у конкурентоздатних висококваліфікованих фахівцях аграрного профілю в сучасних умовах ринкової економіки.

Проведено аналіз досліджень відомих вчених з використання наочності в навчальному процесі. На основі аналізу дії подразників зору визначено їх ієрархію за силою впливу на увагу студентів під час використання об'єктів сільськогосподарської техніки як засобів наочності в навчанні.

Також виявлені особливості сприймання зорової інформації з використанням яких основні подразники зору будуть не гальмувати, а зосереджувати увагу студентів на навчальній інформації з об'єктів сільськогосподарської техніки і тим самим сприяти активізації пізнавальної діяльності студентів, що в свою чергу відчутно впливатиме на підвищення ефективності підготовки висококваліфікованих фахівців аграрного профілю.

Ключові слова: зоровий аналізатор, сприймання, зорова навчальна інформація, основні подразники зору

Постановка проблеми. За роки незалежності в Україні визначено пріоритетні напрями розвитку освіти, створено сучасну

її нормативно-правову базу, здійснюється практичне реформування з орієнтацією на найкращі світові та європейські освітні традиції і стандарти, на гуманістичну філософію освіти. Водночас темпи і глибина цих перетворень не задовольняють потреб суспільства, держави та особистості. В Україні мають забезпечуватися прискорений, випереджувальний інноваційний розвиток освіти, а також умови для всебічного розвитку, самоствердження і самореалізації особистості протягом усього життя. Визначальними державними документами, в яких проголошено пріоритет освіти в державній політиці, сформульовано систему концептуальних ідей і поглядів щодо стратегії та основних напрямів розвитку освіти в першій чверті XXI ст., є Закони України "Про освіту", "Про професійно-технічну освіту" і "Про вищу освіту", Національна доктрина розвитку освіти [3, 5, 8].

Важливою складовою системи освіти в Україні є аграрна освіта, яка спрямована на кадрове забезпечення сільського господарства. Вона, являючись складовою загальнодержавної системи освіти, має сприяти відтворенню кадрового потенціалу аграрної сфери, забезпечувати високу якість підготовки фахівців для неї, безпосередньо впливати на розв'язання багатьох проблем агропромислового комплексу [1].

Вищі аграрні заклади освіти готують майбутніх висококваліфікованих фахівців для роботи в сільськогосподарському виробництві, які повинні бути конкурентоздатними на ринку праці, мислити ринковими категоріями, здатними творчо розв'язувати найскладніші проблеми сільського господарства, творчо працювати в складних економічних умовах і бути готовими в цих умовах знаходити можливості нарощувати продуктивність сільськогосподарського виробництва.

На сучасному етапі розвитку дидактики, процес наочного навчання у вищому аграрному навчальному закладі перебуває під впливом суперечностей, основні з яких полягають в наступному.

1. Насиченість об'єктів сучасної техніки, що вивчаються в аграрних ВНЗ, засобами автоматизації та комп'ютеризації і недостатня підготовка фахівців-аграрників, щодо використання цих засобів в практичній роботі на виробництві.

2. Значне скорочення навчального часу на теоретичну підготовку і тенденція постійного зростання обсягу складної навчальної інформації, що призначена для оволодіння майбутніми фахівцями.

3. Впровадження досягнень світового НТП і нових технологій в с/г виробництво динамічно зростає, а виробництво наочних посібників для їх вивчення, значно скорочується на державному рівні

і не відчувається тенденцій для сприяння його розвитку. Також в дидактиці вищої школи і педагогічній психології приділяється дуже мало уваги дослідженням шляхів удосконалення пізнавальної діяльності майбутніх фахівців-аграрників за допомогою наочності.

4. Слід також додати, що матеріальна база кафедр тракторів та сільськогосподарських машин не в змозі поновлюватися синхронно з розвитком НТП.

Для того, щоб здійснювати підготовку конкурентоспроможних фахівців, є потреба постійно удосконалювати навчально-виховний процес, підвищувати його здатність забезпечувати студентам розвиток їх особистості і надавати можливості оволодіти системою знань, умінь і навичок, які потрібні виробництву сучасному і на перспективний його розвиток у майбутньому. Одним з найголовніших шляхів удосконалення підготовки майбутніх фахівців є розробка прогресивних педагогічних технологій, удосконалення інноваційними надбаннями з найновіших досягнень психолого-педагогічних наук та практичного досвіду викладачів, які опанували педагогічну майстерність.

Для того, щоб інновації мали позитивний вплив і сприяли удосконаленню підготовки майбутніх фахівців сільськогосподарського виробництва, ми провели наукові дослідження з визначенням та обґрунтуванням засад, які спрямовують пошуки інноваційних педагогічних технологій, що мають прогресивний характер. Технологій, що підвищують можливості залучення студентів до наполегливої, вдумливої навчальної праці, яка сприяє розвитку здібностей студентів в оволодінні професійними знаннями, вміннями і навичками за майбутнім фахом.

Навчальний процес вищого аграрного закладу освіти має ту особливість, що студенти переважної більшості спеціальностей вивчають рослини, тварини, ґрунти, сільськогосподарську техніку, та технології сільськогосподарського виробництва. На цих об'єктах зосереджується в основному весь навчальний процес. Крім того, кожен "об'єкт вивчення" має індивідуальні особливості, не притаманні іншим об'єктам того ж типу. Це зумовлює необхідність організувати безпосереднє вивчення студентами конкретних об'єктів в їх натуральному вигляді. В процесі такого учіння відбувається безпосередній контакт студентів з об'єктом пізнання, в результаті якого вони відкривають для себе нові знання, формують специфічні пізнавальні вміння, які утворюють базу для подальшого проникнення в сутність об'єкту, що вивчається на професійному рівні. Безперечно, цей процес повинен скеровуватись чіткими діями

викладача, що спрямовують і коригують пізнавальну роботу студентів.

Слід підкреслити, що здебільшого об'єкти вивчення в природно-натуральному вигляді мають обмежену зорову інформативність, яка багато в чому не розкриває їх сутності, і тому студенти відчувають значні труднощі при сприйманні зорової навчальної інформації з таких об'єктів. Такі об'єкти часто бувають важкодоступними, а іноді й недоступними, для оволодіння знаннями про них на професійному рівні. Тому в навчальному процесі широко застосовуються наочні посібники, які опосередковано розкривають нову зорову інформацію про об'єкти пізнання, і таким чином дають можливість створювати умови доступності для оволодіння знаннями про них. Інтегративним поєднанням зорової інформації в природно-натуральному вигляді та наочності, яка опосередковано несе зорову інформацію про об'єкт пізнання, розгортається безмежне поле діяльності для педагогічних пошуків прогресивних інновацій, спрямованих на вдосконалення існуючих, на створення нових прогресивних педагогічних технологій.

Аналіз останніх досліджень. Проблемі використання наочності в навчальному процесі приділялась увага як вчених педагогів далекого минулого (В.Н. Водовозов, П.Ф. Каптерев, Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, К.Д. Ушинський) так і сучасних вчених (А.М. Алексюк, С.І. Архангельський, Ю.К. Бабанський, Д.В. Вількеєв, М.А. Данілова, І.І. Дрига, А.І. Дьомін, В.Є. Євдокимов, Л.В. Занков, С.І. Зінов'єв, А.І. Зільберштейн, З.І. Калмикова, Є.Н. Кабакової-Меллер, Б.І. Коротяєв, І.Я. Лернер, М.І. Махмутов, Н.Г. Ничкало, В.О. Онищук, І.І. Паламар, В.І. Паламарчук, М.М. Скаткін, А.В. Усова, І.Ф. Харламов, Г.І. Щукіна, В.Ф. Шаталов, Т.І. Шамова). Розробкою методики проведення занять з вивчення сільськогосподарської техніки займались в різні часи такі досвідчені викладачі і науковці, як В.Л. Кобезський, В.С. Гапоненко, Д.Г. Войтюк, Г.С. Баранівський та інші.

Разом з тим, не всі викладачі усвідомлюють, що сприймання зорової інформації студентами, як і інші складні психічні процеси, відбувається за своїми закономірностями. Як показали дослідження, ці закономірності досить складні і суперечливі, до того ж в значній мірі ще не розкриті. В педагогічній науці останні десятиріччя було надто мало праць, присвячених використанню наочності у вищій школі, і практично відсутні дослідження цього напрямку в умовах вищих аграрних закладів освіти.

У зв'язку з цим, при розробці та запровадженні інноваційних педагогічних технологій виникають проблеми щодо ефективності їх застосування у навчально-виховному процесі [2, 4, 9, 10].

Результати досліджень. Відчутний ефект від використання наочності в навчальному процесі ВНЗ можливий лише тоді, коли викладач знає особливості сприймання зорової інформації і вміє правильно їх використовувати в процесі навчання. Для того щоб виділити ці особливості, доцільно спочатку визначити і розглянути основні подразники зору, які містить наочна інформація.

Зоровий аналізатор реагує на загальну силу світлової енергії, що діє на сітчатку ока, реагує на розподіл і перерозподіл цієї енергії по площі сітчатки. Тривала еволюція виробила своєрідну властивість реакції зору людини на світлові подразники різноманітного характеру. В першу чергу нас цікавить сила залучення уваги людини різними подразниками зору. У цьому явищі ми спостерігаємо таку закономірність: чим раніше в процесі еволюції у людини з'явилась реакція на той чи інший світловий подразник, тим сильніше він привертає до себе увагу. Увага зосереджується вибірково і в кожний момент може бути ефективно залучена лише одним подразником. Разом з тим, сильніші подразники зору можуть перешкоджати сприйманню подразників, що мають меншу силу дії.

У далекого предка людини, у якого з'явилася подібність зорового аналізатора, реакція обмежувалася фіксуванням різниці між світлом і темрявою в зовнішньому середовищі. Ця функція виявилась настільки життєво важливою, що і нині око людини першочергово реагує на зміну загального потоку світлової енергії на сітчатку. Серед усіх зорових подразників зміна сили світла є найсильнішим по залученню уваги людини. Варто змінитися силі освітленості, що потрапляє у поле зору, як це явище негайно фіксується увагою. Студентам не потрібно показувати, де вони мають побачити спалахуючі лампочки або пучки світла при демонстрації наочності. Вони самі мимоволі фіксують це.

Другим по силі подразником, що привертає увагу зорового аналізатора, є рух. Здатність бачити рух - наступна, що збереглася до цієї пори, функція, яку еволюція подарувала зоровому аналізатору нашого далекого предка і цим самим сприяла його виживанню.

Ця здатність зберігає могутню силу залучення уваги і сьогодні.

Студентам немає потреби показувати - що і куди пересунеться, вони самі відразу ж помітять це. З успіхом вони помічають усі рухи в межах порогів чутливості зору. Тому доречно в першу чергу наголосити на тому, що на заняттях необхідно позбавлятися від зайвих рухів, що потрапляють у поле зору студентів і відволікають їх увагу від навчальної роботи. Сила подразнення зору рухом, обумовлює доцільність використання цілеспрямованих рухів на заняттях.

Третім за силою подразником, що негайно привертає увагу, є сприймання загальної ситуації перед очима. Наприклад, студент заходить до аудиторії і в першу чергу, зрозуміло, після світла і рухів фіксує наявність викладача і студентів. Підтверджують цю закономірність такі експерименти.

Перший експеримент. На малюнку: лисиця ловить сачком метелика, а збоку стоїть козеня. Реципієнту показують малюнок з експозицією до 40 мілісекунд. Він помічає лише рух, а картини не бачить. При експозиції 80 мілісекунд – каже: "Хтось замахнувся на когось". Тобто зафіксовано загальну ситуацію. Протягом 160 мілісекунд реципієнт побачив якусь тварину, що підняла сачок. Тобто знову зафіксована ситуація, але в більш чіткому образі. І лише за 320 мілісекунд він розпізнав лисицю [11].

Другий експеримент, проведений за методикою Д. Іраклієвої. У кімнаті поклали кілька коробок. На їх кришках намальовані різні фігури, кожна з яких має свій колір. Дитині дошкільного віку запропонували знайти цукерку, вкладену в одну з коробок, і порадили запам'ятати цю коробку - у ній наступного разу знову буде цукерка. Коли дитина знайшла цукерку, їй ще раз кажуть: "Запам'ятай цю коробку". Наступного разу коробки поміняли місцями, але дитина впевнено йде на те місце, де минулого разу знайшла цукерку, хоч фігура, зображена на коробці, зовсім інша. Дитина зафіксувала ситуацію, а не конкретний предмет. У пошуках вона, як і минулого разу, відкривала одну за одною коробки, поки знайшла цукерку.

Знову одержала завдання: запам'ятати не місце, а фігуру, намальовану на коробці, у ній буде лежати нова цукерка. На коробці був зображений трикутник червоного кольору. Цукерка кожного разу клалася у коробку з зображенням тільки цієї фігури, але різних кольорів.

Наступного разу дитина підійшла до коробки, на якій було зображено червоний круг, але у ній, звичайно, цукерки не було. Знову вона шукала цукерку, поки знайшла її в коробці з трикутником. Правда він був іншого кольору. І лише через кілька днів, в результаті вправ, дитина почала відрізняти коробку з цукеркою за намальованою на кришці фігурою. Проте, на запитання: "В якій коробці ховається цукерка?", дитина назвала колір, а не фігуру. Хоча були коробки такого ж кольору з іншими фігурами. Тобто подразнювач кольору вже фіксувався свідомістю, в той час, коли фігура упізнавалася ще тільки завдяки перцептивним діям [12].

Подібний експеримент був проведений з мавпою шимпанзе. Послідовність її помилок була такою ж, як і у досліді з дитиною. Інші експерименти також підтверджували все ту ж черговість зорових

вражень. Спочатку ситуація, тоді колір, лише потім форма і в останню чергу фіксувалися деякі елементи форми. В своїх дослідженнях Колерс П.А. і Померанц Дж.Р. експериментально довели первинність сприймання руху по відношенню до сприймання форми [12]. Вчений Егет у своїх дослідах спостерігав, що різниця об'єктів за кольорами сприймається раніше, ніж їх різниця за формою або за розміром [7, 13].

Проводилися й інші досліді. Всі вони, як правило, підтверджували порядок розташування подразників зору за силою їх дії на привертання уваги людини. На основі досліджень вимальовується дидактична класифікація ієрархії подразників зору в процесі пізнавальної діяльності людини. Подразники розташовуються в такому порядку.

1. Світло.
2. Рух.
3. Загальна ситуація.
4. Колір.
5. Форма.
6. Елементи форми.

Образне співвідношення подразників зору за силою їх привертання уваги показано на діаграмі (рис. 1).

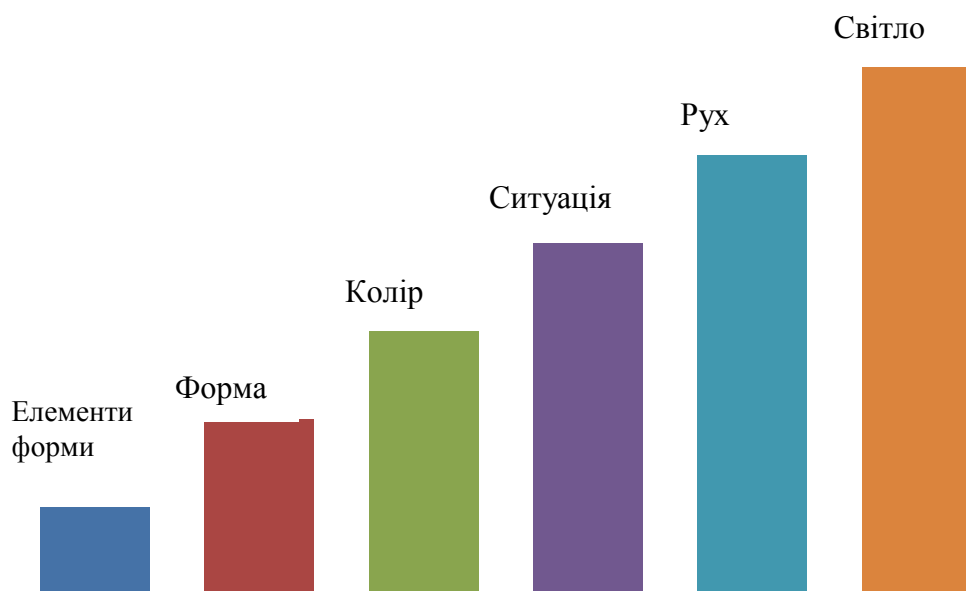

Рис. 1. Співвідношення основних подразників зору за силою привертання уваги.

Відображаючи сутність механізму сприймання людиною навколишнього світу за допомогою органів зору, В. Лебедев слушно

відмітив, що людина дивиться не очима, а мозком з допомогою очей [6]. Уточнюючи його думку можна сказати - людина дивиться очима, а бачить мозком. Але рецептори зорового аналізатора реагують безпосередньо на конкретну дію зовнішніх подразників. Цими подразниками є дія енергії світлових променів, що потрапляють на сітчатку ока.

Висновки

1. В залежності від інтенсивності потоку світлових променів і змін цієї інтенсивності на окремих ділянках сітчатки ока, а також залежно від довжини хвиль променів, мозок вимальовує образи предметів, процесів, явищ, тобто те, що ми бачимо.

2. Якщо коротко охарактеризувати механізм кожного з означених нами подразників зору за силою їх дії на привертання уваги то сутність цього механізму буде виглядати наступним чином.

Світло – це та променева енергія, для сприймання якої природа створила органи зору. Тому увага в першу чергу привертається зміною загальної інтенсивності світла.

Рух (як явище) – око сприймає зміну інтенсивності променевої енергії локально в окремих ділянках сітчатки ока. Мозок фіксує таку локальну зміну як рух. Отже, рух слід вважати як своєрідну реакцію зорового аналізатора на локальну динаміку змін інтенсивності променевої енергії на окремих ділянках сітчатки ока. Тобто реакція теж на зміну інтенсивності світла, але вже не загального потоку променів на все око, а на локальні зміни в межах певних ділянок сітчатки. В результаті рух займає друге місце за силою привертання уваги.

Загальна ситуація – мозок фіксує розподіл променевої енергії різної концентрації по сітчатці. Сприймається як зовнішній вигляд сукупності об'єктів, що потрапили в поле зору. За силою привертання уваги вона займає третє місце.

Колір – відображення дії променів на зоровий аналізатор в залежності від довжини їх хвиль. У привертанні уваги колір дещо поступається ситуації, але є досить сильним подразником.

Форма – відображення мозком статичного розподілу променевої енергії на окремих ділянках сітчатки. Форма і її елементи виявилися найслабкішими подразниками по своїй дії на увагу. Вони займають останнє місце в ієрархії подразників зору.

3. Форма та її елементи є основними носіями навчальної інформації в наочних посібниках. Тому часто зорова навчальна інформація не сприймається студентами через відволікаючу дію сильніших подразників, які є в тому ж наочному посібнику.

4. Внаслідок незнання викладачем вище приведених закономірностей виникають такі колізії. Викладач, використовуючи

наочний посібник, впевнений, що студенти сприймають інформацію так як він їм викладає, насправді значна частина суттєвих фрагментів навчальної інформації лишається за межами сприймання студентів. Причиною такого явища, здебільшого, є те, що викладач не враховує закономірності ієрархічного розподілу подразників зору за силою привертання уваги.

Список літератури

1. *Дацишин О. В.* Завдання аграрної освіти України. Активізація форм і методів навчального процесу: Матеріали республіканської науково-методичної конференції. Київ. Видавництво НАУ. 1994. С. 3.
2. *Дьомін А. І.* Психолого-фізіологічні основи активізації навчання. Формування активності студентів у навчанні. Київ. Вища школа. 1998. С. 59—95.
3. Закон України «Про освіту» від 23.05.1991 р. № 1060-XII. Законодавство України про освіту. Київ. Парламентське видавництво. 2002. С. 3—27.
4. *Кларин М. В.* Педагогическая технология в учебном процессе. Москва. Знание. 1989. 80 с.
5. *Концепція* розвитку професійно-технічної (професійної) освіти в Україні. Професійно-технічна освіта. 2004. №3. С. 2—5.
6. *Кудрявцев Т. В.* Психология технического мышления. Москва. Педагогика. 1975. 328 с.
7. *Комарова Т. С., Сакулина Н. П., Халезова Н. Б.* Методика обучения изобразительной деятельности и конструированию. Москва. Просвещение. 1991. 256 с.
8. *Національна доктрина* розвитку освіти: затверджено Указом Президента України від 17 квітня 2002 року. № 347/2002. Освіта. 2002. № 26. С. 2—4.
9. Освітні технології. Київ. АСК. 2001. 256 с.
10. *Селевко С. К.* Современные образовательные технологии: учебное пособие. Москва. Народное образование. 1998. 256 с.
11. *Хаджава З. И.* Проблема навыка в психологии. Тбилиси. АН Грузинской ССР. 1960. 296 с.
12. *Kolers P. A., Pomerantz J. R.* Figural change in apparent motion. Journal exper. psychol. 87. 1971. P. 99—108.
13. *Navon D.* Forest before trees: The precedence of global features in visual perception. Cogn. Psychology. N 9. 1977. P. 353—383.

References

1. *Datsishin O. V.* (1994). Objectives of agrarian education of Ukraine. the Intensification of the forms and methods of educational process: materials of the Republican scientific-methodical conference. Kiev. Publishing house NAU. 3.
2. *Demin A. I.* (1998). Psycho-scoligin basis for activation of Formation of activity of students in learning. Kiev. High school. 59-95.
3. *The law of Ukraine* "About education" from 23.05.1991. (2002). № 1060-XII. Law of Ukraine on education. Kiev. Parliamentary publishing house. 3-27.
4. *Klarin M. V.* (1989). Pedagogical technology in the educational process. Moscow. Knowledge. 80.
5. *The concept* of development of vocational (professional) education in Ukraine (2004).. Vocational education. No. 3. 2-5.
6. *Kudryavtsev T. V.* (1975). Psychology of technical thinking. Moscow. Pedagogy. 328.

7. Komarova T. S., Sakulina N. P., Halezova N. B. (1991). Methods of teaching fine art and design. Moscow. Education. 256.
8. National doctrine of education development: approved by decree of the President of Ukraine of April 17, 2002. (2002). № 347/2002. Education. No. 26. 2-4.
9. Educational technology. (2001). Kiev. ASK. 256.
10. Selevko S. K. (1998). Modern educational technology: textbook. Moscow. Education. 256.
11. Hadjawa Z. I. (1960). The problem of the skill in psychology. Tbilisi. Academy of Sciences of the Georgian SSR. 296.
12. Kolers P. A., Pomerantz J. R. (1971). Figural change in apparent motion. Journal exper. psyexol. 87. 99-108.
13. Navon D. (1977). Forest before trees: The precedence of global features in visual perception. Cogn. Psychology. N 9. 353-383.

ОСОБЕННОСТИ ВОСПРИЯТИЯ СТУДЕНТАМИ ЗРИТЕЛЬНОЙ УЧЕБНОЙ ИНФОРМАЦИИ В ПРОЦЕССЕ ИЗУЧЕНИЯ ОБЪЕКТОВ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОЙ ТЕХНИКИ

А. А. Дёмин

Аннотация. В статье анализируется специфика учебного процесса аграрного вуза с точки зрения изучения сельскохозяйственной техники. По результатам анализа выявлено, что студенты подавляющего большинства факультетов в той или иной мере изучают объекты сельскохозяйственной техники. Основы знаний об этой технике закладываются именно на лекциях и лабораторных занятиях. Будущие выпускники факультетов технического и агрономического профиля должны не только в совершенстве изучить существующие сельскохозяйственные машины, но и уметь разобратся в строении, рабочем процессе, технических и технологических регулирований новых современных объектов сельскохозяйственной техники, которые приходят в хозяйства.

Выявлены основные противоречия в учебном процессе аграрного вуза, тормозящие удовлетворение потребности Украины в конкурентоспособных высококвалифицированных специалистах аграрного профиля в современных условиях рыночной экономики.

Проведен анализ исследований известных ученых по использованию наглядности в учебном процессе. На основе анализа действия раздражителей зрения определена их иерархия по степени влияния на внимание студентов во время использования объектов сельскохозяйственной техники как средства наглядности в обучении.

Также выявлены особенности восприятия зрительной информации, с использованием которых основные раздражители зрения будут не тормозить, а концентрировать внимание

студентов на учебной информации с объектов сельскохозяйственной техники и тем самым способствовать активизации познавательной деятельности студентов, что в свою очередь будет ощутимо влиять на повышение эффективности подготовки высококвалифицированных специалистов аграрного профиля.

Ключевые слова: зрительный анализатор, восприятие, зрительная учебная информация, основные раздражители зрения

FEATURES OF PERCEPTION OF VISUAL EDUCATIONAL INFORMATION BY STUDENTS DURING STUDYING OF AGRICULTURAL MACHINERY

O. A. Dyomin

Abstract. *In the article the specific of educational process of agrarian institution of higher learning is analyzed from the point of view of study of agricultural technique. Based on results of analysis determined, that the students of swinging majority of faculties study the objects of agricultural technique in one or another measure. Bases of knowledge about this technique are mortgaged exactly on lectures and laboratory employments. The future graduating students of faculties of technical and agronomical profile have to not only perfectly study existent agricultural machines but also to understand a structure, working process, technical and technological adjusting of new modern objects of agricultural technique, that come in economies.*

Shown main conflicts in the educational process of agrarian institution which brake the satisfaction of needs of Ukraine in competitive highly qualified experts in agrarian business in contemporary conditions of market economy.

Analysed the studies of famous scientists of using of clearness in education process. Basing on analysis of action of irritants of vision was determined their hierarchy in strength of influence to the attention of students during the use of agricultural machinery as a means of visual aids in teaching.

Also are shown the features of perception of visual information, using which main irritators of vision would not brake but concentrate the attention of students on the studying of the information about agricultural machinery and thereby contribute to cognitive activity of students that in turn significantly affect the efficiency of training highly qualified specialists of the agricultural segment.

Key words: *visual analyzer, perception, main irritators of vision, visual educational information*